

Kunnskap for en bedre verden

POL2900: Bacheloroppgave i statsvitenskap – internasjonal politikk

La Françafrique

Fransk intervensjon i Afrika sør for Sahara etter 1960

Av: Ida Pauline Nybroen

Antall ord: 6865

Vår 2019

Sammendrag

Internasjonal politikk er et produkt av staters kamp for overlevelse. Selve statens eksistens sikres gjennom dens relative makt sammenlignet med andre, og stater vil alltid forsøke å maksimere sin egen makt. Frankrike var lenge en av de mektigste statene globalt, med et kolonirike av enorme dimensjoner. 60 år etter avkoloniseringen i Afrika er Frankrikes tilstedeværelse i landene sør for Sahara fremdeles svært fremtredende. Fransk makt avhengiger av fortsatt dominasjon og kontroll over sitt private domene i Afrika, Françafrique, i en tid hvor flere stormakter viser stor interesse for kontinentet. Hvorfor er de tidligere koloniene sør for Sahara av så stor betydning for Frankrike? Og på hvilke måter intervensjonerer de?

Innhold

Sammendrag	2
1. Innledning.....	4
2. Metode	5
2.1 Innhenting av data, validitet og reliabilitet	5
2.2 Teori og begrepsforklaring	6
3. Analyse	7
3.1 Bakgrunn	7
3.2 Kampen mot terror.....	9
3.3 Økonomi og naturressurser.....	10
3.4 Språk og kultur	12
4. Diskusjon	13
4.1 Import/eksport	13
4.2 Militær tilstedeværelse	14
4.3 Er Frankrike en stormakt?	15
4.4 Soft power	16
5. Konklusjon	17
6. Kilder.....	20

1. Innledning

Ved starten av andre verdenskrig var det franske koloniriket et av de største imperiene som noen gang har eksistert. Den største delen av imperiet bestod av de nordlige, vestlige og sentrale delene av det afrikanske kontinentet¹. Endringene i den politiske naturen og maktbalansen i verden etter verdenskrigene bidro til at de fleste koloniene ble uavhengige fra Frankrike mellom 1956 og 1960². Likevel har den franske stat fortsatt å dominere og undertrykke aspekter ved disse landenes selvbestemmelsesrett for å fortsette å utøve sine egeninteresser i området. Jeg skal i denne teksten primært ha fokus på forholdet til de vest- og sentral-afrikanske landene. Flere av disse statene er i dag blant de fattigste i verden, til tross for at området er rikt på naturressurser som olje, gass, kull, uran og kobber. Denne behandlingen av de tidligere koloniene som sitt eget private domene har gitt den fransktalende delen av Afrika tilnavnet *Françafrique* (Verschave, 1998). I lang tid har franske politikere gitt uttrykk for et ønske om å endre den politikken som opprettholder bruken av dette begrepet. Hvorvidt dette er oppnådd råder det stor uenighet rundt, men jeg vil senere i denne oppgaven vise til en del eksempler som kan være med å bekrefte at *Françafrique* fremdeles eksisterer.

Hvorfor er de tidligere koloniene sør for Sahara av så stor betydning for Frankrike? Og på hvilke måter intervensjoner de? Etter avkoloniseringen har Frankrike intervensjonert militært på det afrikanske kontinentet i overkant av 30 ganger (Fourt, 2010). Til tross for flere presidenters lovnad om endringer i den franske Afrika-politikken er *Françafrique* fremdeles vel i live. Jeg skal argumentere for at innflytelse i den aktuelle regionen ikke bare er nyttig, men helt essensielt for Frankrikes makt. Jeg vil i denne oppgaven ha et spesielt fokus på nåværende intervensjon, med operasjon Serval og Barkhane som eksempler. Intervensjon og tilstedeværelse i det tidligere koloniene har fortsatt å være en arena hvor Frankrike kan vise frem sin makt til resten av verden. Innflytelsen Frankrike har i dette området strekker seg over en rekke aspekter, men i denne oppgaven skal jeg fokusere på det økonomiske, militære og kulturelle aspektet ved denne innflytelsen. Utover i oppgaven vil jeg ta for meg spørsmålet om hvorvidt Frankrike er en stormakt. Mens landet muligens ikke lengre er en stormakt av den tradisjonelle sorten, har

¹ De franske koloniene i Afrika ved starten av 2. verdenskrig bestod av følgende land (med nåværende navn): Marokko, Algerie og Tunisia i Nord-Afrika, Elfenbenskysten, Benin, Mali, Guinea, Mauritania, Niger, Senegal, Burkina Faso og Togo i Vest-Afrika, Tsjad, Den sentralafrikanske republikk, Republikken Kongo, Gabon og Kamerun i Sentral-Afrika, samt Madagaskar, Djibouti, Mayotte, Komorene og Réunion i Øst-Afrika og Det indiske hav (Jeppsen og Smith, 2017, s. 3).

² Marokko og Tunisia (1956), Guinea (1958), Kamerun, Senegal, Togo, Mali, Madagaskar, Benin, Niger, Burkina Faso, Elfenbenskysten, Tsjad, Den sentralafrikanske republikk, Republikken Kongo, Gabon, Mauritania (1960), Algerie (1962), Djibouti (1977) (Jeppsen og Smith, 2017, s. 3).

man de siste årene sett en økning i de franske soft power-kapasitetene. Frankrikes endrede retoriske taktikker og legitimitetsgrunnlag, som i større grad fokuserer på kultur, språk og moral, er en mulighet for å styrke de økonomiske og militære kapasitetene. For eksempel har fokuset på spredning av fransk under kolonitiden og i ettertid gitt det franske næringslivet en fordel i etableringen i dette området. Politikken som ble ført under kolonitiden og Frankrikes konstante tilstedeværelse i området også i de 60 årene etter har skapt et avhengighetsforhold som den franske stat utnytter seg av. Legitimitetsgrunnlaget for intervensjon har flere ganger gjennom historien blitt endret, men formålet er, og alltid kommer til å være det samme: makt.

2. Metode

2.1 Innhenting av data, validitet og reliabilitet

Mitt formål med denne oppgaven har vært å knytte koblinger mellom historie og nåtid. Ved å se nærmere på Frankrikes aktivitet i de tidligere koloniene og hvordan dette har blitt forsvart ønsker jeg å komme frem til et svar på min problemstilling. Jeg har valgt å begrense området jeg vil fokusere på til de vest- og sentral-afrikanske fransktalende landene, da dette er et område hvor Frankrike er svært aktive i dag gjennom operasjon Barkhane og som er av økende interesse for også andre stater, slik som Kina og USA. Mengden data som er mulig å innhente i en slik oppgave er enorm, særlig kvalitative kilder, men også kvantitative i form av statistikk. Det ble dermed viktig for meg å begrense hvilke tema jeg ville fokusere på og som hadde mest relevans for den problemstillingen jeg hadde valgt, slik at tiden som ble brukt på å hente inn data kunne kortes noe ned. Dette var likevel den mest tidkrevende delen av oppgaveskrivingen. For å svare på problemstillingen har jeg valgt å foreta dokumentanalyse, med en overvekt av data innhentet via nyhetsartikler og historiske kilder, samt offentlige dokumenter. For å få bedre oversikt over utvikling av militære utgifter og andre tall knyttet til økonomi har jeg brukt en del statistiske kilder, men de aller fleste kildene er kvalitative. Jeg har valgt å bruke denne metoden fordi en slik type oppgave gir lite rom for innhenting av primærdata.

I arbeid med sekundærkilder er høy grad av validitet og reliabilitet desto viktigere. En svært stor del av data jeg har brukt kommer fra nyhetskilder. Jeg har hele veien hatt i minnet at nyhetsredaksjoner ikke alltid er nøytrale i sin framstilling av hendelser, og at det som blir framstilt som fakta ikke nødvendigvis er upartisk. Dette kan selvsagt ha påvirket min tolkning av ulike situasjoner også. Målet i en slik oppgave som denne er ikke nødvendigvis å fastslå en absolutt sannhet, noe som uansett er vanskelig i sosialvitenskapen, men å gi en tolkning av en *mulig* sannhet.

Så langt det lar seg gjøre, har jeg forsøkt å bruke nyhetsartikler fra anerkjente redaksjoner. Dette fordi ryktet en avis har vil påvirke troverdigheten til en påstand, men også fordi disse ofte har en mer deskriptiv og gjenfortellende stil. Jeg har likevel sett forskjell mellom hvordan situasjoner blir omtalt i nyhetsartikler og i dokumenter produsert av franske myndigheter, samt mellom aviser fra forskjellige steder i verden. I de franskspråklige artiklene har tendensen vært å stille Frankrike i et mer positivt lys enn i engelskspråklige.

2.2 Teori og begrepsforklaring

Min tolkning av problemstillingen er begrunnet i den strukturelle realismen. For å sikre sin eksistens, må enhver stat til enhver tid utøve politikk som maksimerer dens evne til å utøve makt vis-à-vis andre stater på verdensarenaen (Mearsheimer, 2006, s. 71). Mektige stater står i realiteten fritt til å utøve ulike former for makt over andre, ettersom det ikke eksisterer én global myndighet med legitimitet til å straffe urettmessige handlinger. Verdenssamfunnets anarkiske natur, dette fraværet av en lov som gjelder for hele verden, er selve kjernen i staters maktkamp. Fravær av én overordnet myndighet er tett forbundet med voldsbruk og krig (Waltz, 1979, s. 102), noe man ofte ser eksempler på innad i stater uten en fungerende regjering. På bakgrunn av dette er stater de eneste aktørene på verdensarenaen som i realiteten er av betydning. Inter- og overnasjonale organisasjoner, hvor stater frivillig avgir aspekter ved sin suverenitet, eksisterer bare fordi de fungerer som en refleksjon av stormakters egeninteresse (Mearsheimer, 1995, s. 7). Slike institusjoner har ingen effekt på hvordan stater handler, kun på oppfattelsen av handlinger. I stedet for å være en motor for fred, kan internasjonale organisasjoner fungere for verktøy for stormakter i legitimeringen av maktmaksimerende politikk.

Konkurransen om makt som alltid eksisterer i verden gjør til en utrygg plass. Å være mektigst er det ultimale målet for alle stater (Mearsheimer, 2006, s. 71). Selve maktbegrepet lar seg ikke enkelt definere, men i korte trekk omhandler makt evnen til å utøve innflytelse over andre, om å få andre til å gjøre noe de ellers ikke ville gjort. Spesielt beror tradisjonell makt på militær og økonomisk kapasitet, da dette gir stater mulighet til å være en synlig trussel mot andre staters makt. Ettersom all internasjonal politikk handling er synonymt med maktpolitikk, er stormakter hovedaktørene på den internasjonale arena (s. 72). Stormakter må alltid måle sin makt relativt til andre stormakter, for å passe på at disse ikke blir for sterke og er en trussel mot deres egen eksistens. For strukturelle realister er ikke makt et mål i seg selv, men et mål mot det ultimate målet som er overlevelse (s. 72).

En stat med militær kapasitet til å utfordre den mektigste staten i verden på et gitt tidspunkt, med rettfærdig kamp, er det man definerer som en stormakt (Mearsheimer, 2001, s. 5). Etter

Sovjets fall og Den kalde krigens slutt har maktbalansen i verden gått fra å være av en bipolar til en unipolar karakter. USA har operert som hegemon, altså en verdensorden hvor ingen annen stat har kapasitet til å utfordre amerikansk makt. Hvilken karakter maktbalansen i verden vil ta neste gang vet man ikke, og er heller ikke temaet for denne oppgaven. Det er likevel viktig å belyse maktfordelingen i verdens skiftende og i realiteten ganske skjøre karakter, fordi dette understøtter teorien om at stater alltid søker å ekspandere sin egen makt. John Mearsheimer argumenterer for at stormakter alltid er i opposisjon mot hverandre og kjemper for sin egen eksistens (s. 1-2). Fordi stater alltid spiller det politiske spillet med det formål å tilegne seg mer makt, er fordelingen av makt i verden aldri konstant.

3. Analyse

3.1 Bakgrunn

Selv om selve begrepet stormakt ikke ble definert før under Wienerkonferansen i 1815, har Frankrike hatt innflytelse i verden av kaliber som kjennetegner en stormakt i lang tid før dette. På grunn av gunstig klima med grenser både til Middelhavet og Atlanterhavet, har området som i dag utgjør Frankrike vært befolket svært langt tilbake i tid. Dette gjorde det mulig for Frankrike å tidlig utpeke seg som en ledende pådriver kulturelt, intellektuelt og ikke minst politisk. Gjennom historien har dessuten Frankrike spilt, og fortsetter å spille, en viktig rolle i en rekke internasjonale militære konflikter. Etter Napoleonskrigene har franske myndigheter spesielt engasjert seg på det afrikanske kontinentet. Den franske koloniseringen i Afrika startet allerede i 1624 med kolonisering av området i det nåværende Senegal, men det var koloniseringen av Algerie i 1830 som markerte begynnelsen for det andre franske koloniriket. Etter Napoleonskrigen var makten i Europa balansert mellom en rekke stormakter som konstant var redde for at en annen stat skulle vokse seg for stor og for sterk (Kissinger, s. 64). Maktbalanseringen og relativt velfungerende diplomati gjorde tiårene etter Wienerkonferansen i 1815 relativt fredfulle. Den evige kampen om tilegnelse av makt landene imellom sluttet likevel aldri. Utover århundret skapte de begrensede mulighetene for ekspansjon innad på eget kontinent et behov for å se til en annen del av verden for å utspille sin maktkamp. I tillegg var behovet for ressurser som kull økt som følge av den industrielle revolusjonen, og den økte velstanden gjorde kjøpekraften av luksusvarer som kakao og bomull til en lukrativ handel. Stormaktene så dermed Afrika som en arena for å få oppfylt sine behov (Frankema, Williamson og Woltjer, s. 232-233). Kappløpet om Afrika er betegnelsen på den perioden fra om lag 1870 til starten av 1. verdenskrig, hvor de europeiske stormaktene kjempet for kontroll over størst mulig del av det afrikanske kontinentet. For Frankrikes del handlet behovet for kolonier i stor

grad om den tyske trusselen. Etter den fransk-tyske krigen mellom 1870 og -71 ble Tyskland samlet til én stat. Denne tyske staten bestod også av de tidligere franske områdene i Alsace-Lorraine-regionen. Ikke bare hadde Frankrike tapt landområder, grensen i øst, som tidligere var delt med en rekke småstater, utgjorde nå en stor trussel. Kappløpet om Afrika ble en maktkamp satt ut i livet, ofte gjennom svært blodige kamper, hvor de europeiske stormaktene koloniserte hele kontinentet, bortsett fra Etiopia og Liberia.

Før 2. verdenskrig var det liten tvil om hvorvidt Frankrike var en stormakt, det enorme koloniriket tatt i betraktning. Situasjonen i dag er derimot en helt annen: med USA som verdens supermakt, samt fremveksten av en rekke «nye» stormakter, har ikke fransk innflytelse den samme tyngden eller omfang som før. Etter verdenskrigene begynte koloniene tillitt til styringsmyndighetene i metropolen gradvis å synke. En stor andel soldater som kjempet på fransk side under de to forestående krigene kom fra koloniene og ble tvunget inn i krigen, uten å bli kompensert eller anerkjent (Krininger, 2015). Dette forverret utvilsomt koloniens oppfatning av koloniherrne og forsterket ønsket om selvstendighet. Under krigen ble en rekke av de franske koloniene okkupert av andre stormakter, men Charles de Gaulle, på den tiden general i det franske militæret og tilhenger av kolonialisme, tok tilbake makten. Kolonitiden skulle likevel vise seg å snart være over. I 1945 underskrev 50 nasjoner FN-pakten, hvor et av hovedprinsippene for verdens stater er «å utvikle vennskapelige forhold mellom nasjoner grunnlagt på respekt for prinsippet om folkenes like rett og selvbestemmelsesrett» (UN, Chapter 1: Purposes and principles, 1945). USA ble pådrivere for avkoloniseringen og la sammen med de afrikanske koloniene press på stormaktene i Europa om å oppløse sine koloniriker. Forsøk på å forbedre utsiktene for videre kontroll over koloniene ble forsøkt innført, men med lite hell.

I 1960 erklærte de vest-afrikanske koloniene sin uavhengighet fra Frankrike. Likevel har fransk innflytelse fortsatt å være svært synlig i området, og de gamle koloniherrne så det mer eller mindre som sin rett å intervenere. Jacques Foccart var sjef for en kommisjon som administrerte den franske Afrika-politikken under Charles de Gaulles og Georges Pompidou, fra 1960-1974. Foccart regnes som *Françafrique* far og som man forstår har han altså spilt en stor rolle i utformingen av politikken som fremdeles preger forholdet det fransk-afrikanske forholdet (Turpin, 2009). Et forhold som i lang tid har vært preget av hemmelighet. I dokumentarserien «The French African connection», produsert av Al Jazeera 2013, innrømmer tidligere medlemmer av de Gaulles regjering kjennskap til assosiasjonen av Félix-Roland Moumié, en kamerunsk anti-kolonialist med utsikt om å ta over som president i sitt hjemland. Dette skjedde i kjølvannet av avkoloniseringen, en tid hvor det var svært viktig for Frankrike å ha nære

relasjoner til styresmaktene i de tidligere koloniene for å sikre sin videre tilgang til naturressurser. Disse handlingene ble utført under påstanden om at man ønsket å hjelpe til med demokratiseringsprosessen. I stedet har de tidligere koloniene i vest- og sentral-Afrika i tiden etter avkoloniseringen vært sterkt preget av politisk ustabilitet og økonomiske kriser som har økt behovet for fransk bistand og skapt et legitimitetsgrunnlag for intervensjon (Dulait et al., s. 5). Maktvakuemet som har oppstått i Sahel-området i Vest-Afrika er en trussel både mot den lokale befolkningen, samt befolkningen i landene i umiddelbar nærhet og Europa. Dette vakuemet har skapt grobunn for aksjoner fra terror- og opprørsgrupper, og er grunnlaget for den pågående militære operasjonen Barkhane, hvor Frankrike er en av hovedaktørene.

3.2 Kampen mot terror

Sahelørkenen, som strekker seg helt fra Senegal i vest til Djibouti i øst, utgjør hele Malis nordlige geografiske flate. Mali er et av de fattigste landene i verden og den nordlige delen er den desidert mest vanskeligstilte (The World Bank). Befolkningen nord i landet består i stor grad av tuareger, et historisk nomadisk berberfolk. De fleste tuareger er muslimer som stammer fra de nordlige delene av Afrika i området rundt Libya, men den største andelen av folketallet på om lag 1,3 millioner er i dag bosatt i ørkenområdene nord i Mali og Niger. «Det blå folket», navngitt etter de karakteristiske blå hodeplaggene de mannlige tuaregene bærer, gjorde sterk motstand under den franske koloniseringen av Mali i 1892. De måtte se slaget tapt mot de franske styrkene som ikke bare var flere, men også kjempet med mer avanserte våpen (Morgan, 2014). Mindre opprør har gjennom tiden blitt løst gjennom forhandlinger, men med lite faktiske endringer har tuaregfolket følt seg nedprioritert. I 2011 dannet tuaregene og andre mindre minoritetsgrupper fra de nordlige områdene i Mali Den nasjonale frigjøringsbevegelsen av Azawad

Gruppen allierte seg med radikale islamister som også har tilhold i ørkenområdene og som dessuten deler MNLAs ønske om politiske endringer i landet (Morgan, 2014). Opprørene startet for fullt etter borgerkrigen i Libya. Flere tuareger som hadde kjempet på Gaddafis side sluttet seg til MNLA, og bidro med militærerfaring, krigskjøretøy og våpen. I januar 2012 erklærte MNLA den nordlige delen av Mali for en selvstendig stat, og den maliske styrker ba Frankrike om bistand etter at terrorgrupper med assosiasjoner med al-Qaeda inntok i hovedstaden Bamako og et statskupp som etterlot landet i et maktvakuem (Hirsch, 2012).

Operasjon Serval ble iverksatt i januar 2013 som et samarbeid mellom maliske og franske styresmakter, samt med militær støtte fra en rekke afrikanske og vestlige land. Formålet med operasjonen var i hovedsak å bistå det maliske forsvaret i gjenopprettelse av kontroll og

stabilitet i området, samt å gjennomføre tiltak for å forhindre videre spredning av terrorgrupper (Ministère des armées, 2019). Området nord i Mali, samt hele Sahel-Sahara-beltet har i lang tid blitt brukt som gjemmeded og treningsområde for en rekke terrorgrupper (France Diplomatie). Med operasjon Serval lanserte Frankrike for fullt sin krig mot terror. Den 23. mai 2013 ble to separate terrorangrep utført mot strategiske mål av særskilt fransk interesse i Malis naboland, Niger. Det ene angrepet ble utrettet mot flybasen i Agadez, hvor både amerikanske og franske styrker opererer. Det andre var rettet mot den franske urangruven i Arlit, nord i landet. Om lag 30 personer ble drept i de to angrepene som terrororganisasjonen Movement for Oneness and Jihad in West Afrika (MUJAO) med leder Mokhtar Belmokhtar påtok seg skylden for (Fessy, 2013). Terroraksjonene ble sagt å være motivert av Frankrikes deltakelse i Operasjon Serval (Fessy, 2013). Daværende fransk president Hollande var raskt ute og fordømte angrepene, og uttalte tydelig at ingen angrep mot Frankrike skulle passere uten konsekvenser (L'Obs avec AFP, 2013). Slik ble Operasjon Barkhane en naturlig arvtaker til det prosjektet man hadde påbegynt i Operasjon Serval. Etter suksessen i Mali ble sistnevnte intervensjon avsluttet i juli 2014 og raskt erstattet med en operasjon av en mer permanent karakter, med formål om å fremme anti-terror i Sahel-området (Dossier de presse – Opération Barkhane, Ministère de la Défense, 2019). Operasjonen er et samarbeid mellom franske og lokale styrker fra landene som utgjør G5 Sahel: Burkina Faso, Mali, Mauritania, Niger og Tsjad, alle fem tidligere franske kolonier. Per 2018 deltar rundt 4500 soldater i Barkhane. Disse er fordelt mellom kommandosenteret i N'Djamena i Tsjad, hovedbasen i Gao nord i Mali, samt mindre spesialstyrker både i Burkina Faso og Mauritania og ved flybasen i Niamey i Niger (Dossier de presse – Opération Barkhane, Ministère de la Défense, 2019).

3.3 Økonomi og naturressurser

Frankrike ligger på topp 10 av de mest militarisererte landene i verden (Global fire power, 2019). Som i de fleste andre land har budsjettet til militæret sunket etter Den kalde krigens slutt, men under sin valgkamp i 2017 var en av kandidat Emmanuel Macrons løfter som president å øke Frankrikes militærbudsjett og fortsette å støtte militære tiltak mot terror. Det ble etter hans innsettelse vedtatt å gradvis øke budsjettet til militære formål gradvis fram mot 2025 for å nå de 2% som man er forpliktet til å avsette i NATO (Rosso, 2018). Opprustningen av det franske militæret kommer er et naturlig svar på den økte terrortrusselen mot landet og dets borgere, både på hjemmebane og i utlandet, som ikke ser ut til å bli mindre med det første. Ei heller vil behovet militær intervensjon mot terror bli mindre i årene som kommer, og Frankrike vil fortsette å være svært synlige i sine gamle kolonier.

Bortsett fra militært, er franske myndigheter fremdeles involvert på flere måter, for eksempel økonomisk. Etter Bretton Woods-konferansen i desember 1945 ble CFA-franc innført som offisiell valuta i de vest- og sentral-afrikanske koloniene³. Daværende fransk finansminister René Pleven beskrev opprettelsen som en generøs handling, at modernasjonen ville skåne sine døtre i sør for de økonomiske vanskelighetene de opplevde i metropolen (African Business Magazine, 2012). Franske franc ble kraftig devaluert etter koblingen mot amerikanske dollar, og CFA franc fikk dermed en fast vekslingsrente mot den franske valutaen for å sikre stabilitet og unngå negative konsekvenser for handelen. 60 år etter avkoloniseringen er CFA franc fremdeles gjeldende valuta i landene med en fast vekslingsrente med euro⁴. Frankrike har dermed en viss kontroll over landenes valutapolitikk, selv om denne kontrollen ble begrenset etter innføringen av euro som verdistyres av Den europeiske sentralbanken. Debatten om hvorvidt CFA franc er en berikelse eller en begrensning på de lokale økonomiene og suvereniteten er fremdeles en aktuell debatt (The Economist, 2018). Tsjads president Idriss Déby uttrykker sin misnøye mot franske myndigheters kontroll over landets valuta, og peker på dette som en stor grunn til at landets økonomi ikke utvikler seg etter sitt potensiale (Dieng, 2015). CFA franc er i dag delt opp i to økonomiske unioner, vest- og sentral-Afrika⁵, og begge er forpliktet til å oppbevare en betydelig del av sine valutareserver i den franske statskassen (Kiendrebeogo og Minea, 2016).

Den viktigste energikilden innen Den europeiske union er i dag atomkraft (Eurostat, 2018) og Frankrike er et av landene som trekker dette snittet opp, med om lag 72% av all energiproduksjon fra denne kilden (Eurostat, 2018). På slutten av 1950-tallet oppdaget franske Bureau de Recherches Géologiques et Minières store reserver med uran i Azelik i Niger (World Nuclear Association, 2019). Flere funn ble gjort utover de neste årene og i 1971 startet gruvedriften i Aïr-området. Etter den internasjonale oljekrisen i 1973 økte Frankrikes satsing på atomkraft med det formål om å ha en sikker og stabil energikilde i tilfelle fremtidige kriser (Funding universe). Den største delen uran fra Niger stammer fra Somair- og Cominak-gruvene, i ørkenområdet nord i landet. SOMAIR er delvis eid av den nigerske stat og franske Orano, mens COMINAK er delt mellom flere internasjonale aktører (Orano).⁶ I 2017 var Niger den 4.

³ Brukes i dag av 12 tidligere franske kolonier, samt Guinea-Bissau og Ekvatorial-Guinea (African Business Magazine, 2012).

⁴ Koblet mot euro etter innføringen av denne valutaen i Frankrike i 1999.

⁵ Valuta mellom to økonomiske unionene, WAEMU i Vest-Afrika og CAMU i Sentral-Afrika, kan ikke veksles med hverandre og er ikke gyldig innen begge områder.

⁶ Orano eier 63,4% og Sopamin (eid av den nigerske stat) 36,66% av Somair. I Cominak har Orano 34% eierskap, Sopamin 25% og det resterende er fordelt mellom kanadiske Ourd og spanske Enusa (Orano).

største produsenten av uran i verden (World Nuclear Organization) og grunnstoffet utgjorde 55% av all eksport fra Niger, hvorav hele 80% av dette blir importert av Frankrike (OEC, Mali – export). Over 30% av all uran som brukes for å holde den franske industrien i gang kommer fra gruvene i Niger. En stadig mer industrialisert verden krever en konstant økt etterspørsel for energi, men de enorme inntektene som ligger i dette virker ikke å komme Niger til gode. Den nigerske økonomien er en av de svakeste i verden (IMF, 2019). Selv med en svært stor andel av landets eksport er uran, utgjorde inntektene for dette under 6% av landets bruttonasjonalprodukt i 2015 (Idrissa, 2015). Noe av dette kan kanskje forklares med korrupsjonsargumentet, men den franske stat, som eier en stor del av Orano (Orano, 2018), tjener sannsynligvis svært godt på kontroll over Nigers naturressurser.⁷

I 2018 var Frankrike lå Frankrike på 6. plass over land med største bruttonasjonalprodukt, og 3. størst i Europa etter Tyskland og Storbritannia (IMF, 2019). Industrivarer utgjør Frankrikes primære eksportartikler (OEC, France – export) og billig uran fra Niger er et stort bidrag i energien som brukes for å produsere de franske eksportvarene. At intensifisering av militær intervensjon i Sahel-området skjedde etter terrorangrepene som truet gruvedriften i disse områdene er neppe tilfeldig. Den franske stat eier 45,2% av Orano (Orano, 2018), noe som gjør sannsynligheten for Barkhane som, blant annet, en strategi for å bevare egen tilgang til uran i området høy. Mens kun én av ti i Niger har tilgang til elektrisitet (Lighting Africa), lyser nigersk uran opp nesten en tredjedel av alle franske hjem.

3.4 Språk og kultur

Assimileringspolitikken som ble ført i de franske koloniene har også vært med å prege det fransk-afrikanske forholdet i dag. Man ønsket at kolonitiden skulle være et siviliseringsprosjekt og så det dermed som en nødvendighet å fjerne lokalbefolkningen fra sin lokale historie, kultur og språk som opprettholdt den usiviliserte levemåten (Chafer, 2002, s. 3-4). Det kulturelle tomrommet ble fylt med fransk språk, kultur og historie. Franskmenn ble utplassert i koloniene for å fungere som lærere og idealtyper for befolkningen, samt slå ned på «uriktig» oppførsel (Thomas, 2013). Fransk er fremdeles offisielt språk i alle de tidligere koloniene, selv om lokale språk ofte er mer brukt i dagligtale. Man har på fransk et uttrykk som vanskelig lar seg oversette til norsk, men som er av stor betydning for å forstå forholdet mellom Frankrike og den fransktalende verden: la francophonie. Kort sagt er dette en betegnelse på området i verden hvor fransk er offisielt språk eller brukes i dagliglivet (Organisation internationale de la

⁷ Det er vanskelig å finne sikre kilder på akkurat hvordan inntektene for uran blir fordelt mellom Niger og Orano, da disse kontraktene ikke er offentliggjort.

Francophonie). Fransk er i dag det femte mest brukte språket i verden med om lag 212 millioner mennesker som regner dette som sitt førstespråk. Av disse er hele 54,7% på det afrikanske kontinentet og kun 36,4% i Europa (RTBF, 2014). Uten innføringen av språket på det afrikanske kontinent, hadde trolig ikke fransk hatt den statusen det i dag har som verdensspråk og ikke vært regnet som det tredje viktigste business-språket (RTBF, 2014). Francophonie handler også om et bånd mellom de som snakker fransk, en kulturell identitet som samler de som føler tilhørighet til denne. Under involvering i konflikter på det afrikanske kontinentet har franskmennene vist en preferanse for å støtte den fransktalende parten der dette var mulig, selv om dette av og til har vært motstridende fra andre vestlige lands støtte. For eksempel er det en rekke bevis at Frankrike støttet Habyarimana-regimet under folkemordet i Rwanda i 1994, selv om dette er gjentatte ganger blitt benektet av den franske regjeringen (France 24, 2019).

4. Diskusjon

I dag, nesten 60 år etter avkoloniseringen, er fremdeles Frankrike svært involvert i de tidligere franske koloniene for å sikre sine kommersielle interesser i området. Militær tilstedeværelse, kontroll over felles valuta CFA-franc, samt et spesielt hensyn til det franske språk og markedsføringen av dette som et verdensspråk. Som jeg var inne på har det også kommet frem at Frankrike tidligere har hatt nære koblinger med ledere i de tidligere koloniene, utenfor den offentlige sfære. For eksempel ble tidligere president Nicolas Sarkozy nylig anklaget for å ha mottatt store summer ulovlig valgstøtte fra Muammar Gaddafi, tidligere diktator i Libya (Willsher, 2018).

4.1 Import/eksport

Landene i vest- og sentral-Afrika er blant de svakeste økonomiene i verden. Selv om handel med disse landene pleide å spille en sentral rolle for den franske økonomien, kan det virke som inntekten i dag er mindre enn den pleide å være. For eksempel, i perioden mellom 1962 og 1987 betalte de afrikanske landene i gjennomsnitt 20-30% mer i import enn andre importører, på varer som stål og jern fra Frankrike (Yeats, 1989). I dag er disse tariffene mye mindre på grunn av økt konkurranse, spesielt fra Kina. Men Frankrike er fremdeles et av landene som importerer mest fra Afrika (African Studies Centre, 2001-2016). Spesielt gjelder dette kakao, olje og uran, som jeg har skrevet om tidligere i oppgaven. I tillegg til billig uran fra Niger er også det franske oljeselskapet Total svært involvert i oljeutvinning i Afrika og teleselskapet Orange er ledende operatør i en rekke land, blant annet Mali og Burkina Faso (Orange Group, 2017). Selve importen fra regionen er kanskje ikke like viktig for før, sett bort i fra naturressurser. Men som

man ser i eksempelet med Orange, som er delvis eid av den franske stat, er området av stort potensiale for å utvide markedet for franske selskaper (Market Screener).

Afrika består av en rekke utviklingsland med enormt potensiale for utenlandske aktører. De siste årene har man sett en stor økning i Kinas interesse for det afrikanske kontinentet, og kinesiske aktører har arbeidet for eksempel for å forbedre infrastrukturen i verdensdelen for å forenkle tilgangen til naturressurser som finnes der (Mourdoukoutas, 2018). Men det er slettes ikke bare Kina som ser potensialet i det afrikanske markedet: en rekke stater, fra Tyrkia til Filipinene, engasjerer seg i det nye kappløpet om Afrika (Pilling, 2018). Frankrike, som lenge var en av hovedaktørene på det afrikanske kontinentet får i dag enorm konkurranse fra alle verdens hjørner. Desto viktigere er det for den franske stat å være beskyttende ovenfor de områdene hvor deres innflytelse historisk er sterk. Forrige gang Frankrike konkurrerte om makten i Afrika kom de seirende ut, men med den enorme konkurransen de i dag møter fra stater som er mektigere enn dem selv, er det heller usikkert om de vil gå samme utfall i møte denne gangen. Frankrike har likevel en fordel i at deres tilstedeværelse i de tidligere koloniene, som utgjør en relativt stor del av det afrikanske kontinentet, har vært med eller mindre konstant etter kolonitiden.

I en rapport til den franske presidenten i 2014 skriver Jacques Attali om det enorme økonomiske potensialet som ligger i det franske geolingvistiske området (Attila, 2014). I løpet av 2050 kan antallet mennesker som snakker fransk være oppe i 770 millioner mennesker. Land som snakker det samme språket handler i ca. 65% mer seg imellom enn med stater som snakker et annet språk (s. 2). Det britiske koloniriket startet i sin tid spredningen av det engelske språket til store deler av verden, noe som i dag blir videreført av den amerikanske kulturelle innflytelsen. Videre spredning av det franske språket og kulturen i Afrika vil sikre Frankrike en rekke nye handelspartnere i en region med stadig økonomisk vekst. Det mest folkerike landet i Afrika, Nigeria, er i all hovedsak engelskspråklig, men er geografisk omringet av franskspråklige stater. Den økte handelskapasiteten til landet har gjort at stadig flere ønsker å lære fransk for profesjonell bruk, da man ser den strategiske fordel og autoriteten dette vil gi Nigeria i området (s. 3). Å inkludere Nigeria i det francophone området har naturlig nok store økonomiske fordeler for Frankrike, for eksempel i spredningen av franskeide selskaper.

4.2 Militær tilstedeværelse

I 1958 kollapset Den franske fjerde republikk etter en periode med politisk ustabilitet, blant annet knyttet til uenighet omkring håndteringen av koloniene. Da Den femte franske republikk ble opprettet senere samme år ga daværende president koloniene et valg mellom uavhengighet

eller mer autonomi i et nytt fransk fellesskap. I dette fellesskapet ble koloniene lovet mer selvbestemmelse over interne forhold. Lokale styrer ble opprettet, men disse hadde aldri noen reell makt, da myndighetene i Paris beholdt det siste ordet i alle saker av betydning (Turpin, 2009). Alle koloniene bortsett fra Guinea valgte å inngå i det franske fellesskapet (Simpson, 2004, s. 285). Reaksjonen på ønsket om uavhengighet ble ikke spesielt godt mottatt fra fransk side, og landet holdt også i lang tid etter avkoloniseringen avstand fra relasjoner med Frankrike (Chrisafis, 2009). Et flertall av de resterende koloniene inngikk etter avkoloniseringen avtaler med Frankrike, med spesielt fokus på bistand til opprettholdelse av intern kontroll, samt beskyttelse fra indre og ytre trusler (Duplait et al., 2005). Disse avtalene har åpnet for mer eller mindre legitim intervensjon i en rekke situasjoner i de aktuelle landene, samt tilrettelagt et rettmessig grunnlag for opprettelse av militærbaser på geografisk strategiske områder. Per i dag er i overkant av 30.000 fransk militærpersonell utplassert omkring i verden som en del av anti-terror oppdrag. Frankrike har fire permanente militærbaser på det afrikanske kontinent. 350 soldater tilhørende basen i Senegal, 950 i Elfenbenskysten, 350 i Gabon og 1450 i Djibouti, i tillegg til de 4000 soldatene som deltar i operasjon Barkhane og 900 i operasjon Daman i Libanon (Ministère des armées, 2018). Dette viser hvor godt representert franske styrker på kontinentet.

USA er også svært aktive i Afrika, og samarbeider også med franske styrker mot deres felles fiende, terror, for eksempel gjennom FNs fredsbevarende styrke MINUSMA. Om lag 7500 amerikanske soldater var i 2018 utplassert i Afrika, et antall som er forventet å gradvis øke (Liautaud, 2018). Til forskjell fra Frankrike har USA kun én permanent militærbase på kontinentet, i Djibouti. Landets geostrategiske plassering på Afrikas horn, med god oversikt over innkommende maritime fartøy gjennom Suezkanalen og kort avstand til den arabiske halvøy, har gjort denne tidligere franske kolonien til det landet i Afrika med flest utenlandske militærbaser (Boujrada, 2018). I tillegg til Frankrike og USA har også Storbritannia, Japan, Kina og Saudi-Arabia gjort nytte av landets plassering til militære formål. Den økte konkurransen om regional innflytelse i den fransktalende delen av Afrika betyr at Frankrike er nødt til å intensivere sin tilstedeværelse for å ikke miste den innflytelsen de i lang tid har holdt på til en annen stat, noe som ville vært et stort tap i den franske makten.

4.3 Er Frankrike en stormakt?

En stormakt er en stat som innehar økonomisk og militær kapasitet av betydelig størrelse, og som bruker disse kapasitetene til å involvere seg i andre staters konflikter for å tilegne seg innflytelse og makt, og som en konsekvens nå sine mål. Frankrike er en av de mest militarisererte

statene i verden og en av de sterkeste økonomiene. Landet har i flere hundre år har vært en spesielt viktig politisk, kulturell og intellektuell bidragsyter, samt pådriver for den europeiske integrasjonsprosessen, og makten den franske stat innehar i Europa gjennom EU er av stor betydning. Samtidig er den globale stormakten Frankrike langt i fra av det kaliberet den engang var – om da Frankrike i det hele tatt kan kvalifiseres som en stormakt på nåtidens politiske arena. Da FN ble stiftet i 1945 ble fem land gitt fast plass i Sikkerhetsrådet, en av organisasjonens mektigste organer: USA, Kina, Storbritannia, Russland og Frankrike. Disse ble regnet som datidens stormakter, men tiden har endret maktbalansen og USA er det landet som står igjen som en klar supermakt med Kina som en potensiell utfordrer. Frankrike er ikke lengre i stand til å utfordre den amerikanske makten, hverken militært, økonomisk eller politisk. I ruinene av den globale stormakten står det i dag en regional stormakt, en stat med store kapasiteter innen sin egen region. Men hvorfor diskvalifisere Frankrike som en global stormakt, når de fremdeles bedriver stormaktspolitikk utenfor Europa? Mitt forslag er at Europa ikke er grensen for den franske innflytelsessfæren. Frankrike virker å regne store deler av den franskspråklige verden som sin region, men spesielt de mest ustabile og fattige områdene. Etter kolonitiden hadde ikke Frankrike lengre en direkte makt over de tidligere koloniene, men fortsatte likevel å utforme politikk som sikret videre innflytelse i den francophone verden. Uten innflytelse utenfor Europa ville Frankrike raskt blitt hvilken som helst annen europeisk stat. Innflytelsen i de tidligere koloniene er viktig i seg selv, som et symbol, men også økonomisk, kulturelt og militært. Tilgangen til naturressurser, militærbaser, spredning og integrering av det franske språket og ikke minst status.

4.4 Soft power

Emmanuel Macron ble i 2017 den yngste presidenten i Den femte franske republikks historie. Under en tale ved et universitet i Burkina Faso i november samme år uttalte presidenten at tiden med en egen Afrika-politikk var forbi (Le monde, 2017). Hans unge alder gjør at han kommer fra en generasjon hvor et kolonisert Afrika ikke har eksistert og dette har for mange skapt en forhåpning om at Macron er den presidenten som endelig skal oppløse Françafrique. I 2017 tronet Frankrike høyest på listen over soft power-kapasiteter i verden (Softpower30). I motsetning til det man tenker om tradisjonell makt, hvor militær- og økonomi er sentrale virkemidler for å tilegne seg innflytelse, handler soft power om å forme andres preferanser gjennom overbevisning om attraksjonen med ens egen preferanse. Soft power-kapasiteter formes i stor grad gjennom oppfatning, om å forme hvordan andre stater tenker om sin egen stat (Melissen, 2005). Oppfatning kan for eksempel formes gjennom hvilke verdier og hvilken

moral man portretterer utad, teknologisk utvikling og kulturell påvirkningskraft. Hvilken atferd en stat viser ovenfor andre stater og konflikter vil være en viktig faktor i dens soft power-innflytelse. Som president har Macron valgt en annen retorisk strategi enn sine forgjengere, noe som for eksempel demonstreres i talen nevnt ovenfor: i møte med Afrika, har fokuset vært å skape et bilde av Frankrike som mer enn en kolonimakt ved å sette fokus på fransk bidrag til utviklingstiltak i regionen (Chhor, 2018).

Har Macrons strategi fungert? Både ja og nei. Frankrikes soft power-kapasitet har utviklet seg til å bli en av de mest markante i verden etter Macron kom til makten i 2017. Den franske makten, som lenge har vært synkende, har tilsynelatende fått en opptur. I realiteten er sannsynligvis lite forandret, annet enn Frankrikes fremstilling av egne motiver. Den nye generasjonen som Macron hevder tilhørighet til gjør seg gjeldende også i Afrika. En generasjon som, sant nok, ikke har opplevd kolonitiden, men som i aller høyeste grad er oppvokst i en tid hvor implikasjonen av tidligere tider har vært svært synlige. Slik den burkinske avisen Wakat Séra presenterer det, lider Macron under synd utført av sine forgjengere, og som gjør det vanskelig å endre på måten Frankrike oppretter sine interesser i Afrika (Wakat). To år inn i Macrons presidentperiode er det igjen blitt bevist i hvor stor grad Frankrike fremdeles regner francophone Afrika som sitt private domene og hvor vanskelig dette lar seg endres.

5. Konklusjon

Etter avkoloniseringen har Frankrikes slitt med å finne sin posisjon i den globale maktbalansen. Fra å være et av de største imperiene som noen gang har eksistert, utgjør det franske riket i dag kun en brøkdel av det det engang var. Etter den kalde krigen og særlig utover 2000-tallet har USA, Kina og andre stormakters interesse i det afrikanske kontinentets råvarer, naturressurser og potensiale for utvidelse av eget næringsliv. De vest- og sentral-afrikanske områdene har i lang tid eksistert som Frankrikes domene, selv etter kolonitidens offisielle slutt på 1960-tallet. Den mer eller mindre konstante intervensjonen, både militært, økonomisk og politisk, i de tidligere koloniene ble frem til den kalde krigens slutt sett gjennom fingrene på, da stormaktene i verden hadde viktigere trusler å ta hensyn til. Endringen i dette har ført til at Frankrike ikke bare trenger å endre sitt legitimitetsgrunnlag, men også å gjenopprette sitt bilde utad for å holde på sin innflytelse og makt.

Gjennom hele denne prosessen har vært usikker på hvorvidt *jeg* vil kvalifisere Frankrike som en stormakt eller ikke. Mens landet innehar en rekke kvaliteter som kjennetegner en tradisjonell stormakt, som sterk økonomi og militær kapasitet, har projeksjonen av denne vist seg å være

heller svak – om man ser utenfor den fransktalende verden. Samtidig har Frankrikes innflytelse i verden på andre punkter enn «tradisjonell» stormaktspolitikk blitt styrket gjennom et økt fokus på språk, kultur og diplomatiske verdier og gjort Frankrike til en av verdens ledende soft power-makter. Disse soft power-kapasitetene brukes som strategi for maksimering av tradisjonell makt.

Det fransktalende Afrika har i svært lang tid vært Frankrikes hovedarena for å vise frem sin politiske og militære makt til resten av verden. Oppgjennom tiden har dette blitt legitimert på ulike måter, men et fellestrekk for disse etter avkoloniseringen er at de føler amerikanske verdier. USA var i starten hovedpådriver for avkoloniseringen, men da Frankrike fortsatte å intervensjonere i de nylig uavhengige statene etterpå ble lite gjort. Den gang var innblanding i interne forhold unnskyldt med spredningen av demokratiske verdier. Kommunismen var på denne tiden amerikanernes største mareritt og det var dermed lett å unnskyldte eventuelt uriktige hendelser som ble gjennomført, da dette tross alt var bedre enn spredningen av kommunismen på det afrikanske kontinentet. Etter terrorangrepene 11. september 2001 har USAs primære krig vært mot terrorismen. Frankrike, som i dag har bruker enorme ressurser i krigen mot terror i Afrika, var forberedt på å nedlegge veto i FNs sikkerhetsråd mot invaderingen av Irak (BBC, 2013). Etter den økte interessen for det afrikanske kontinentet er det ekstra viktig for Frankrike å markere sin tilstedeværelse, også militært. Den enorme satsingen på terrorbekjempelse i området er både en måte å øke synligheten på, men også anerkjennelse og legitimering fra den øvrige verden. Selvsagt er trusselen for spredning av terrorceller fra disse områdene til Europa og Frankrike svært reell – dette har man sett flere eksempler på de siste årene. Men den på ny økte involveringen i området, maskert bak «krigen mot terror» er også en mulighet for Frankrike å fortsette som før. Det er kun et par måneder siden det franske militæret nok en gang var involvert i en redningsaksjon av Tsjads president (Châtelot og Guibert, 2019).

De tidligere koloniområdene sør for Sahara er av stor betydning fordi det er i disse områdene Frankrike har mulighet til å utgjøre en trussel mot andre stormakter. Militært, gjennom intervensjonen og spredning av militærbaser utover kontinentet. Økonomisk, gjennom en viss kontroll over valutaen som brukes i området og førsterett på ulike naturressurser som uran og olje. Kulturelt, gjennom spredning av språk og kultur, også til land som tradisjonelt er engelskspråklige. Under det nye kappløpet om Afrika, som handler om statenes pågående kamp om å tilegne seg størst mulig del av det afrikanske markedet, stiller Frankrike med en rekke fordeler som følge av sin dominering gjennom flere tiår. Françafrique må opprettholdes om Frankrike skal kunne fortsette sin maktprojeksjon på kontinentet. Det spiller ingen rolle hvilken

legitimering som legges i bunn. Formålet er og blir det samme: tilegnelse av så mye makt som mulig.

6. Kilder

African Business Magazine (2012) A Brief History Of The CFA Franc, *African Business Magazine*, 19.02 [online] Tilgjengelig fra: <https://africanbusinessmagazine.com/uncategorised/a-brief-history-of-the-cfa-franc/> (hentet 14.05.19)

African Studies Centre Leiden, Africa's international trade 2001-2016: boom and bust, *African Studies Centre Leiden* [online] Tilgjengelig fra: https://www.ascleiden.nl/sites/default/files/international_trade_compleet.pdf (hentet 14.05.19)

BBC News (2003) France will use Iraq veto, *BBC News*, 10.03 [online] Tilgjengelig fra: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/2838269.stm (hentet 14.05.19)

BBC News (2017) French election: What Emmanuel Macron's win means for Africa, *BBC News*, 19.05 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.bbc.com/news/world-africa-39843396> (hentet 14.05.19)

BBC News (2019) «Rwanda genocide: Macron orders probe of France's role», *BBC News*, 05.04 [Online]. Tilgjengelig fra: <https://www.bbc.com/news/world-europe-47826841> (Hentet 05.05.19)

Bender, J. (2015) «France's military is all over Africa», *Business Insider*, 22.01 [Online]. Tilgjengelig fra: <https://www.businessinsider.com/frances-military-is-all-over-africa-2015-1?r=US&IR=T&IR=T> (Hentet 05.05.19)

Boujrada, Z. (2018) "This tiny county has the most foreign military bases", *Culture trip*, 16.03 [Online]. Tilgjengelig fra: <https://theculturetrip.com/africa/djibouti/articles/why-does-djibouti-have-the-most-foreign-military-bases/> (Hentet 07.05.19)

Châtelot, C. og Guibert, N., (2019) Tchad : la France vole au secours d'Idriss Déby en bombardant des rebelles. *Le Monde*, 02.07 [online] Tilgjengelig fra: https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/02/07/tchad-la-france-vole-au-secours-d-idriss-deby-en-bombardant-des-rebelles_5420297_3212.html (Hentet 12.05.19)

Capt. Sheehan, J. (2019) US gives lift to French forces, *U.S. Army*, 13.02 [online] Tilgjengelig fra: https://www.army.mil/article/217360/us_gives_lift_to_french_forces (hentet 14.05.19)

Chrisafis, A. (2009) Guinea: war, poverty, dictatorship and bauxite, *The Guardian*, 29.09 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.theguardian.com/world/2009/sep/29/france-guinea-colonial-relationship> (Hentet 13.05.19)

Dieng, C., (2015) Idriss Déby appelle les pays africaines à se débarrasser du Franc CFA, *Le Nouvel Afrik.com*, 14.08 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.afrik.com/idriss-deby-appelle-les-pays-africains-a-se-debarrasser-du-franc-cfa> (Hentet 13.05.19)

Dulait, A., Hue, R., Pozzo di Borgo, Y. og Boulaud, D. (2005-2006) Rapport d'information fait au nom de la commission des Affaires étrangères, de la défense et des forces armées sur la gestion des crises en Afrique subsaharienne, *Sénat de France* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.senat.fr/rap/r05-450/r05-4501.pdf> (Hentet 10.05.19)

- Embassy of France in Abuja (2018) French cultural centres in Nigeria, *France in Nigeria – Embassy of France in Abuja*, sist endret: 20.06 [online] Tilgjengelig fra: <https://ng.ambafrance.org/French-cultural-centres-in-Nigeria> (hentet 14.05.19)
- Eurostat (2018) Shedding light on the energy in the EU – a guided tour of energy statistics, 2018 edition, *Eurostat* [online] Tilgjengelig fra: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/energy/index.html> (Hentet 11.05.19)
- Fessy, T. (2013) Niger suicide bomber target Areva mine and barracks, *BBC News*, 24.05 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.bbc.com/news/world-africa-22637084> (hentet 14.05.19)
- Fourt, O. (2010) 1960-2010, 50 ans d'interventions militaires en Afrique, *rfi AFRIQUE*, 16.08 [online] Tilgjengelig fra: <http://www.rfi.fr/afrique/20100714-1960-2010-50-ans-interventions-militaires-francaises-afrique> (hentet 14.05.19)
- France 24 (2019) France's role casts a long shadow, 25 years after the Rwandan genocide. *France 24*. 06.04 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.france24.com/en/20190406-france-role-rwanda-genocide-25-years-hutu-tutsi-un-turquoise-kagame-juppe-mitterrand> (Hentet 13.05.19)
- France Diplomatie, The terrorist threat in the Sahel, *France Diplomatie* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/defence-security/france-s-international-action-against-terrorism/article/the-terrorist-threat-in-the-sahel> (Hentet 14.05.19)
- Frankema, E., Williamson, J. og Woltjer, P. (2018) «An economic rationale for the West African scramble? The commercial transition and the commodity price boom of 1835-1885», *The Journal of Economic History*, 03.18 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-economic-history/article/an-economic-rationale-for-the-west-african-scramble-the-commercial-transition-and-the-commodity-price-boom-of-18351885/5A64C29764E79C75826A45F32562FB04> (Hentet 10.05.19)
- Funding universe, Electricité de France history, *Funding universe* [online] Tilgjengelig fra: <http://www.fundinguniverse.com/company-histories/electricit%C3%A9-de-france-history/> (hentet 13.05.19)
- Global Fire Power (2019) 2019 Military Strength Ranking, *Global Fire Power* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.asp> (hentet: 14.05.19)
- Gouvernement de la République française, Le budget du ministère des Armées pour 2018, *Gouvernement de la République française* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.gouvernement.fr/le-budget-du-ministere-des-armees-pour-2018> (hentet: 14.05.19)
- Haski, P., (2013) The return of Françafrique. *The New York Times*, 22.07 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.nytimes.com/2013/07/22/opinion/global/the-return-of-francafrique.html> (Hentet 12.05.19)
- Hirsch, A., (2012) Mali rebels claim to have ousted regime in coup. *The Guardian*, 22.03 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.theguardian.com/world/2012/mar/22/mali-rebels-coup> (Hentet 12.05.19)

Idrissa, A. (2015) Despite the threats, I will not stop fighting for Niger, *The Guardian*, 07.09 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/sep/07/niger-campaign-democracy-ali-idrissa> (Hentet 13.05.19)

International Monetary Fund (2019) GDP per capita, current prices – U.S. dollars per capita, *International Monetary Fund* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD> (Hentet 10.05.19)

Jeppsen, C. og Smith, A. W. M. (2017) *Britain, France and the decolonization of Africa: future imperfect?*. UCL Press: London.

Kiendrebeogo, Y. og Minea, A., (2016) Financial development and poverty: evidence from the CFA Franc Zone, *Applied Economics*, 48:56, 5421-5436 [online] Tilgjengelig fra: <https://doi.org/10.1080/00036846.2016.1176114> (Hentet 13.05.19)

Krinninger, T., (2015) “Africa in World War II: the forgotten veterans”, *Deutsche Welle*, 07.05 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.dw.com/en/africa-in-world-war-ii-the-forgotten-veterans/a-18437531> (Hentet 10.05.19)

Kissinger, Henry (2015). *World Order*. Penguin: New York

Liautaud, A. (2018) “U.S. military presence in Africa grew again , but “we’re not at war”, top U.S. commander says”, *Vice News*, 06.03[Online] Tilgjengelig fra: https://news.vice.com/en_us/article/j5b3pb/us-military-presence-in-africa-grew-again-but-were-not-at-war-top-us-commander-says (Hentet 07.05.19)

L’Obs avec AFP, (2013) NIGER. Double attentat: 24 morts, un terroriste retranché. *L’Obs*, 23.05 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.nouvelobs.com/monde/20130523.OBS0368/niger-double-attentat-24-morts-un-terroriste-retranche.html> (Hentet 12.05.19)

Market Screener (2019) ORANGE – Business Summary. *Market Screener* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.marketscreener.com/ORANGE-4649/company/> (Hentet 12.05.19)

Mearsheimer, J. J (1995) The False Promise of International Institutions, *International Security* Vol. 19, No. 3 (Winter, 1994-1995), pp. 5-49. The MIT Press.

Mearsheimer, J. J., (2001) *The tragedy of great power politics*. Norton: New York.

Mearsheimer, J. J. (2013), “Structural Realism” in Dunne, T., Kurki, M. og Smith, S., *International Relation Theories: Discipline and Diversity*, 3rd Edition, pp. 77-93. Oxford: Oxford University Press

Ministère des Armées (2016) Les éléments français au Gabon, *Ministère des Armées* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.defense.gouv.fr/operations/prepositionnees/forces-de-presence/gabon/dossier/les-elements-francais-au-gabon> (hentet 14.05.19)

Ministère des Armées (2018a) Les Éléments français au Sénégal, *Ministère des Armées* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.defense.gouv.fr/operations/prepositionnees/forces-de-presence/senegal/dossier/les-elements-francais-au-senegal> (hentet 14.05.19)

Ministère des Armées (2018b) Chiffres clés de la Défense – 2018. *Ministère des Armées* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.defense.gouv.fr/actualites/articles/chiffres-cles-de-la-defense-2018> (Hentet 07.05.19)

Ministère des Armées (2019) Dossier de presse Barkhane, *Ministère des Armées* [Online] Tilgjengelig fra: <https://www.defense.gouv.fr/operations/barkhane/dossier-de-presentation/operation-barkhane> (Hentet 07.05.19)

Morin (2017) Burkina: Macron est là, la tension aussi, *Wakat Séra*, 28.09 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.wakatsera.com/burkina-macron-est-la-la-tension-aussi/> (hentet 14.05.19)

Morgan, A. (2014) What do the Tuareg want?, *Al Jazeera*, 09.01 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/01/what-do-tuareg-want-20141913923498438.html> (hentet: 14.05.19)

Mourdoukoutas, P. (2018) What is China doing in Africa?, *Forbes*, 04.08 [online] <https://www.forbes.com/sites/panosmourdoukoutas/2018/08/04/china-is-treating-africa-the-same-way-european-colonists-did/#32a83b4d298b> (hentet 14.05.19)

News wires (2018) “France to hike defence spending by over 40 percent”, *France 24*, 08.02 [Online] Tilgjengelig fra: <https://www.france24.com/en/20180208-france-hike-defence-military-spending-over-40-percent-nato> (Hentet 06.05.19)

OECD, *The Observatory of Economic Complexity* [online] Tilgjengelig fra: <https://atlas.media.mit.edu/en/> (Hentet 13.05.19)

Orange Group (2017) Our presence in Africa and the Middle East, *Orange Group*, 29.03 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.orange.com/en/Group/Orange-in-the-world/countries/In-Africa-and-the-Middle-East-2017/Suite/Our-presence-in-Africa-and-the-Middle-East> (hentet 14.05.19)

Orano, Mines d’Arlit, *Orano* [online] Tilgjengelig fra: <https://orano.group/fr/expertise-sur-tout-le-site/tour-des-implantations/mines-uranium/niger> (Hentet 13.05.19)

Orano (2018) JNFL and MHI become shareholders of Orano – 2017 revenue, *Orano*, 26.02 (online) Tilgjengelig på: <https://www.orano.group/en/all-news/news-group/2018/february/jnfl-mhi-become-shareholders-orano-2017-revenue> (Hentet 11.05.19)

Organisation internationale de la Francophonie, La francophonie. *Organisation internationale de la Francophonie* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.francophonie.org/IMG/pdf/francophonie-2.pdf> (Hentet 12.05.19)

Rosso, R., (2018) Budget 2019: l’armée se débarrasse de ses vieilleries. *L’express*, 25.09 [online] Tilgjengelig fra: https://www.lexpress.fr/actualite/politique/budget-2019-l-armee-se-debarrasse-de-ses-vieilleries_2036930.html (Hentet 12.05.19)

RTBF (2014) La langue française réunit 274 millions de personnes dans le monde. *RTBF* [online] Tilgjengelig fra: https://www.rtbf.be/culture/litterature/detail_la-langue-francaise-reunit-274-millions-de-personnes-dans-le-monde?id=8400114 (Hentet 12.05.19)

Simpson, A. W. B., (2004). *Human Rights and the End of Empire: Britain and the Genesis of the European Convention*. Oxford University Press

The Economist (2018) Francophone Africa's CFA franc is under fire. *The Economist* [online] Tilgjengelig fra: <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2018/01/27/francophone-africas-cfa-franc-is-under-fire> (Hentet 12.05.19)

The World Bank, GDP per capita (current US\$), *The World Bank* [online] Tilgjengelig fra: https://data.worldbank.org/indicator/ny.gdp.pcap.cd?name_desc=false (hentet 14.05.19)

Thomas, D., R., R. (2013) *Africa and France : Postcolonial Cultures, Migration, and Racism*. Bloomingsont: Indiana University Press

Turpin, F. (2009) Jacques Foccart et le secretariat general pour les Affaires africaines et malgaches, *Historie@Politique*, 8(2) [online] Tilgjengelig fra: <https://www.cairn.info/revue-histoire-politique-2009-2-page-85.htm#> (Hentet 10.05.19)

United Nations (1945) Charter of the United Nations, United Nations [Online] Tilgjengelig fra: <https://www.un.org/en/sections/un-charter/chapter-i/index.html> (Hentet 07.05.19)

Verschave, F., X. (1998) *La Françafrique: Le plus long scandale de la République*. Stock

Waltz, K. N., (1979) *Theory of international politics*. McGraw-Hill: New York.

Willsher, K. (2018) Nicolas Sarkozy to face trial for corruption and influence peddling, *The Guardian*, 29.03 [online] Tilgjengelig fra: <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/29/nicolas-sarkozy-to-face-trial-for-corruption-and-influence-peddling> (Hentet 13.05.19)

World Nuclear Association (2019) Uranium in Niger, *World Nuclear Association* [online] Tilgjengelig fra: <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-g-n/niger.aspx> (hentet 14.05.19)

Yeats, J. A., (1989) Do African countries pay more for imports? Yes. *International Economics Department – the World Bank* [online] Tilgjengelig fra: <http://documents.worldbank.org/curated/en/832281468768305153/pdf/multi0page.pdf> (Hentet 10.05.19)